

Андрићев испит за пријем у дипломатску и конзуларну службу

Иво Андрић је примљен у државну службу у Министарство вера Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца на интервенцију и заузимање министра Тугомира Алауповића, његовог средњошколског професора. Указом од 12. септембра 1919. престолонаследник Александар Карађорђевић поставио је Иву Андрића, апсолвираног слушаоца Филозофског факултета, за секретара III класе у Министарству вера.¹

Његова жеља да уђе у дипломатску службу, опет уз помоћ министра Алауповића, остварила се 14. фебруара 1920. када је указом престолонаследника Александра Карађорђевића постављен за вицеконзула III класе у Генералном конзулату Краљевства СХС у Њујорку.² Уместо у Њујорк он је решењем Министарства иностраних дела од 16. фебруара упућен на рад у Посланство Краљевства СХС при Светој Столици у својству секретара.³

Након годину и девет месеци службе у Риму, указом од 1. октобра 1921. Андрић је унапређен у вицеконзула II класе и постављен у Генерални конзулат Краљевине СХС у Букурешту.⁴

Службовање у Букурешту је још краће трајало, пошто је 14. новембра 1922. донет указ о његовом премештају у истом звању у Конзулат Краљевине СХС у Трсту.⁵

За време службовања у Букурешту суочио се са чињеницом да мора положити испит из дипломатско-конзуларне службе. Питање дипломе о високој школској спреми поставило се средином 1923. након чега је Андрић и тај услов испунио када је одбранио своју тезу на Универзитету у Грацу 1924. Наиме, Андрић је примљен у Министарство вера у звању секретара а после преласка у Министарство иностраних дела у звању вицеконзула, зва-

¹ Архив Југославије (АЈ), Министарство иностраних послова, Управно одељење – персонални одсек, 334, ф. 134, персонални досије Иве Андрића.

² Исто, персонални досије Иве Андрића.

³ Исто, персонални досије.

⁴ Исто, персонални досије.

⁵ Исто, персонални досије.

њима која су подразумевала завршен факултет, било у Краљевини или на неком страном универзитету. Осим тога да би ступио у службу Министарства иностраних дела морао је положити испит из Народне историје и француског језика.⁶ Дакле, формално-правно, од момента пријема у МИД није испуњавао услове за рад у својству вицеконзула.

После скоро три године рада морао је, да би остао у дипломатској служби, положити испит из дипломатско-конзуларне струке, који се састојао од писменог и усменог дела.

Андрић је полагао писмени испит 23. децембра 1922. у просторијама Конзулата Краљевине СХС у Трсту, у времену од 9 до 13.20 часова. Радио је писмени задатак из Народне историје на тему „Колико је било српских држава и како су оне постале“.

Писмени испит из француског имао је два дела, први: превод једне дипломатске депеше са српског на француски језик и други део, слободна обрада на француском језику питања „Најважнији узроци светског рата 1914 (политички, економски, национални, социјални итд.)“.

Конзул Александар Цинцар-Марковић известио је 28. децембра 1922. Министарство да је Андрић „сам обрадио сва питања као и без икаквих помоћних средстава“. Уз Записник о полагању писменог испита од 23. децембра 1922. Министарству су прослеђени и писмени радови Иве Андрића.

Његов рад из Народне историје прегледали су и оценили др Владимир Ђоровић, професор Филозофског факултета Београдског универзитета и др Ђорђе Тодоровић, директор Политичког одељења МИП-а.

Професор Ђоровић је на самом раду забележио: „Врло интелигентно рађен рад. Само неједнак и не без извесних грешака, нарочито у датумима. Предлажем оцену 9.“

Директор Политичког Тодоровић је забележио: „Пошто кандидат није одговорио на сва питања то сматрам да се не може дати већа оцена од 8.“ Првобитно је била уписана оцена 7 па је исправљена на 8.

Писмени рад из француског језика прегледали су и оценили 18. јуна 1924. др Тјешимир Старчевић, професор на Војној академији у Београду и др Милета Новаковић, професор на Правном факултету Београдског универзитета.

⁶ Уредба о организацији Министарства иностраних дела, дипломатских заступништава и конзулата Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца у иностранству, од 5. маја 1919. чл. 41. (*Службене новине КСХС*, бр. 42, 1919). Поред завршеног факултета и положеног испита за дипломатску и конзуларну службу, кандидати су морали бити поданици Краљевства СХС, да су испунили војну обавезу или да су били ослобођени, што је био случај са Андрићем. Кандидати који су завршили факултет у Француској били су ослобођени полагања француског језика

Забележили су: „Има грешка и у ортографији и у граматичности, и у реченичном склопу. Ипак се осећа да кандидат влада језиком доста течно.“ Рад су оценили оценом 7.

Након прегледаних и оцењених писмених радова, Андрић је 23. јуна 1923. пред Испитном комисијом за пријем у дипломатску и конзуларну службу Министарства иностраних дела у Београду, положио испит о чему му је издато уверење бр. 5 од 23. јуна 1923.⁷

Председник Испитне комисије био је Панта Гавриловић, помоћник министра иностраних дела, чланови др Милета Новаковић и др Ђорђе Тодоровић, секретар Златко Убл који је био у звању секретара у Министарству иностраних дела.

У прилогу објављујемо Андрићев писмени рад из Народне историје као и факсимил тог рада и факсимиле писменог рада из француског језика, који се чувају у Архиву Југославије у фонду Министарства иностраних послова КЈ.⁸

Андрић је писмени рад из Народне историје на тему „Колико је било српских држава и како су оне постале“, писао налив пером плавим мастилом ћирилицом, на формату хартије 31,3 cm x 20,8 cm, на три дволита – шест страна у ступцима.

Све подвучено налив пером у тексту је Андрићево. Подвучено црвеном оловком је вероватно професора Ђоровића пошто је његов коментар на рад написан и потписан црвеном оловком. Подвукао је део реченице на крају другог пасуса „... долази до споразума са Римом...“, уз стављени знак питања, као и годину битке код Велбужда, Андрић је написао 1331. а треба 1330, и у претпоследњем пасусу „XIX“ столећу. Осим тога, при крају првог пасуса професор Ђоровић је са стране записао речи: „како?“, „Војислав?“.

I

„Прва српска држава основана је у IX столећу. Одмећући се од Византије, чија је моћ све више слабила, Властимир и Мутимир су били независни кнезови те прве српске државе. Кнез Часлав је увећао посед и ојачао и придигао нову кнежевину која је морала да се бори са многим унутарњим и спољним непријатељима. После Часлава губи се готово потпуно српска самосталност услед премоћи византинске и унутрашњих трвења. Тек у XI столећу, под Михајлом, који је добио круну од папе, а нарочито под Бодином, ојачала је и проширила се нова српска држава.

После Бодинове смрти настале су тешке борбе о превласти између појединих провинција, које су потпуно ослабиле држ. организам. Својом вештом политиком и снагом своје личности учинио је крај томе стању Стеван Немања. Он ојача државу унутра и рашири знатно на рачун својих суседа. У

⁷ Исто, персонални досије.

⁸ АЈ-334-114.

то доба пада и културни процват српске државе. Немањин син Св. Сава оснива хиерархију и поставља темеље организацији срп. правосл. цркве у српским земљама. У исто доба долази до споразума са Римом у питању катол. цркве у српској држави.

У то доба једна од срп. области, Босна, се развија потпуно самостално. За Немањине владе се појављује богумилска секта, коју он и из верских и политичких разлога најодлучније истреби. Прогоњени богумили пређоше у Босну, где ће доцније постати државна вера.

Немањин син Стеван Првовенчани управља вешто срп. државом уз живу помоћ свога генијалног брата Саве. Међутим слаби и несложни наследници нису истом снагом настављали оснивачево дело. Смрт Св. Саве била је такође губитак за срп. државу. После победе над Бугарима код Велбужда (1331 г.) истиче се личност наследника престола Душана. Он се коначно са зетском властелом побуни проти оцу и оте му власт. За његове владавине српска држава је на врхунцу моћи и има границе које није имала никад ни пре ни после Душана. Од Мачве до Тесалије се простирала Душанова држава. Освојио је приморје и запретио Босни. Прогласио се царем.

Али одмах после преране Душанове смрти, у другој половини XIV столећа та моћна држава слаби и распарчава се ради слабости младог Уроша и ради грамзивости и неслоге феудалних великаша.

У то доба долази босанска држава до своје највеће моћи под Твртком I. Користећи се сродством са Немањићима и свладавши моћног Алтомановића, он се у Милешеву, где је био гроб Св. Саве, окури као краљ „Србљем, Босни и Приморју.“ Али и та српска држава није била дуга века. Са истока је дошла нова опасност, Турци. Њихов силан освајачки замах нашао је повољан терен у несложним и слабим срп. земљама. После пораза на Марици, па онда на Косову 1389 („Ту су Срби изгубили царство.“), пропаст осталих владавина срп. била је неминовна. И оне су уистину биле редом освојене од Турака. Концем XV столећа није било срп. слободе ни српских држава.

После столетних патња у ропству и емиграцији, буди се почетком XIX столећа затрептана али будна народна свест. Француска револуција и Наполеонски ратови су у то доба заталасали сву Европу. Год. 1804 диже се буна на дахије, њој се на чело ставља Ђорђе Петровић, сељак из Шумадије, и из те буне рађа се поново срп. држава. Успешним бојевима Карађорђе је ослободио београдски пашалук. Међутим услед неповољне опште ситуације Србија, као сав резултат жртава и победа добива неку врсту аутономије миром у Букурешту 1812. а кад се ситуација окрене повољно по Турску она 1813 поново покори Србију. Карађорђе присиљен да избегне с првацима народним.

Турска тлачења која су настала по том изазову очајан отпор. Очајни Срби се уроте поновно 1815 („Српске Цвети“) а за вођу устанка изабери Милоша Обреновића. Генијалан и храбар као и Карађорђе, само посве дру-

гог карактера и друкчијих метода, он је дугом и упорном борбом, стопу по стопу, отимао турској власти. Историја Милошева, пуна жилаве борбе и трагичних мена, историја је поновног оснутка срп. државе, која је тако плод Карађорђевог револуције и Милошева политичког дела.

Оснажена доласком Петра Карађорђевића на престол и победом год. 1912 над Турском Србија је постала нуклеус око кога се, после великих победа и тешких пораза, могла створити нова држава Срба, Хрвата и Словенаца, која је резултат дипломатске и ратничке акције те и такве Србије и национално револуционарног рада неослобођеног дела срп. народа, као и делова Хрвата и Словенаца.

Прочитавши све, видим да сам испустио још две српске државне творевине које су водиле више или мање самосталан политички живот: Црну Гору под владикама у XIX столећу све до њеног проширивања према мору и према северо-истоку и до њеног улажења у Краљевину СХС (Подгоричка Скупштина 1918).

И републику Дубровачку која је кроз столећа, вештом политиком и умешношћу и радиношћу свога малобројног становништва, била један знатан поморски и трговачки фактор у јадран. и средоземном мору. Сем тога је Дубровник био центар књижевности и уметности. Све док 1806 није изгубио и ону сенку самосталности, прво под Наполеоном па после под Аустријом.

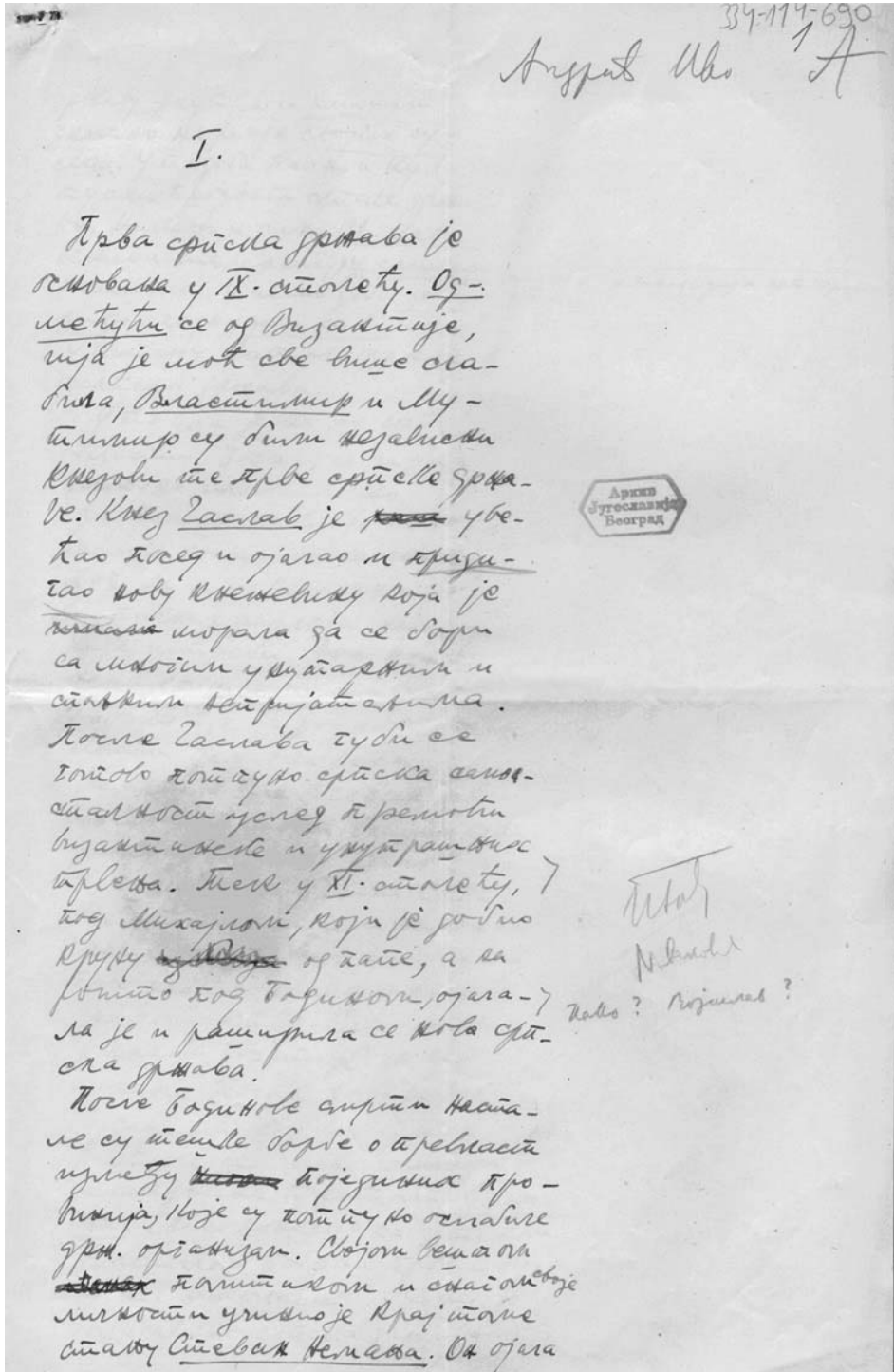
Иво Андрић вицеконзул“

„Врло интелигентно рађен рад. Само неједнак и не без извесних грешака, нарочито у датумима. Предлажем оцену 9.“

В. Ћоровић

„Пошто кандидат није одговорио на сва питања то сматрам да се не може дати већа оцена од 8“.

Др Ђ. Годоровић

334-114-691

државу унутра и рашири
 знајемо на једну страну су-
 седа. У то доба пада и Кул-
 турни пробоји српске држа-
 ве. Немачки син Св. Сава
 оснива хиерархију ^{у српској} ~~у српској~~
 земљана. У исто доба ^{у српској} ~~у српској~~
 зи до саоружања са Римом?
 у аштану Католич. државе
 у српској држави.

у српској држави

У то доба једна од срп.
 власти, Босна, се разлија
 истичу до самостално.
 За Немачке снаге се по-
 јављује бољшевистичка секта,
 коју он и из верских и по-
 литичких разлога најодрж-
 њивје неће рећи. ~~У~~ Про-
 веки бољшевистички тероризам
 у Босни, где ће рођије по-
 ставити државна вера.

Немачки син Стеван брло-
 велани управља велико срп.
 државом у мору тогнат сло-
 га генералној браћи Саве.
 Међутим снаги и невољи
 напредују исуз истом сна-
 гом настављају оснивање
 јело. Сирин Св. Саве има
 је такође судбина за срп.
 државу. После поведе над
 Бугарима код Делушца (1331)
 ментуре се ~~лишност~~
 наследника престолона Сте-
 на. Он се војачки са зетском
 влашћом потури трља и оу
 и пае му власти. За крсто
 владајуће српске државе је

Stevan
Nikolic

2
334-114-692

на браку моту и има
грамме које није имао
никог ни пре ^{ни} после Душана.
Од Марке је тесарије се ајо.
ти прела Душанова зграда.
Освојио је Триморје и зајре-
тно Босни. Примио се
зарем.

Али одмах после операције
Душанове смрт, у српској
историји XIV. столећа та
мотна зграда ~~и~~ онада
и распадава се ради на-
босни и царој Уроша и ра-
ди француској и немачкој
феудалној вештаца.

У тој год догоди Босанска
зграда - по својој најбојој моту
тако Трибун I. Користи се
се спором са немачким
и француским мотом Анто-
маполита, он се у Милану св,
где је био срп. Св. Саве, окрјуи
~~католик~~ као краљ и Србима,
Босни и Триморју. Али и
та српска зграда није била
сува вера. Са ишорка је зграда
нова омасовит, Турци. Вихов
силат освајачи Јамак имао
је победит татара и немач-
ким и арабим срп. земљама.
После пораза на Марци, та
оде на Косову 1389 (и тау су
Срби изјубио зарембо.), про-
клет ошталних владалака срп.
Била је велика војна. и она су
уистину биле реформи својете

Handwritten signature or initials, possibly 'M. Stanković'.

334-114-693

од Турција. Кондем XV. ситак-
 та иже било ет. оловје ии
 српских држава.

Тогне ситакетних патица
 у ројитва ~~а~~ и емира-
 муји, буги се појом кон
 XIX. ситакета за рејата амбурне
 карорна свест. Француске
 револуција и Наполеонски ра-
 тови су у то доба јам-касам
 су европу. Тој 1804 гине се
 буга да захује, ~~а~~ се ка
 гело ситавва Торје Кетре-
бит, саврак из Умазије,
 и из те буге ража се попово
ери држава. Урсеи Вин

Бојетина Караџорје је ома-
 бојно дејтарети камлик.
 Међу тим ^{српски држави} чезе нејотраке
 отише Србија, као сав ре-
 дуритат ирпавва и посега,
 готива неку брину аутомо-
 није имроти у бугу роти иу 1812.
 А Кар се сити у ажија карене
 поповно ко туропи око 1813
 поповно попови Србију. Ка-
 раџорје ирпавва да извесе
 сити бајина кароркии.

Handwritten signature or initials, possibly 'Vukobrat'.

Турска тла гета која су касија-
 ма по тови изајоту ога ии оти-
 тор. Огаји Срби се уроте по пов-
 но 1815 (е Српске Фронт ") а за
 вогу урота ита изаверу Шимона
Обреновића. Темјарак и
 Крајар као и Караџорје, саво
 поке дроти Караџиера и др-
 клија мейога, он је рчот и

334-114-695

лету све до некег аромари -
вева крапа шару и крапа
села до ишитоку и до не
ког улазења у Краваљини
СКС (Логоршка Скупштина
1918).

и републици Рубравату
која је кроз сталежа, вола
тако политиком и умет-
ношћу и радношћу свога
малобројног ситакотничког
блага једна златна копирка
и трибонарди фактор #

једрић. и средоземном шару.
Сви тога је Рубравин био
сарајевски уметар Краваљини
и уметности. Све год 1886
кије изишло и ону селу са
штитом коју је, прво до Крава-
љини до краја до краја.

[Handwritten signature]

Кривошару
Београд

Прва истраживања била су рад. Село
успела и се без икаквих промена,
најбоље у држави. Истраживања овега, 9.

порукама

Поручио краваљини није
издржало на сва своја дела са
стањем да се не може
држати била узгаја уз #

[Handwritten signature]

Први део писменог испита из француског језика односио се на превод једне дипломатске депеше са српског на француски. Андрић је добио следећи текст на српском:

„У Берлину 20 Јунија/2 Јулија 1878.

ГОСПОДИНЕ ГРОФЕ,

Ја сам изјавио Вашем Превосходству, да је Србија готова потчинити се резултату општег гласања становништва у пределу Трна и Пирота. Ми рачунамо на добро расположење овог становништва, које је у великој већини Српско и које има симпатију за Србију, по што било сведок крви, проливане за његово ослобођење.

По себи се разуме, да би Његова Светлост Кнез Српски коначно наклоно решење претпоставио решењу, које би оставило ствар нерешену; али ако овакво решење није одмах могуће, ја сам овлашћен, да одржим моју изјаву.

Ваше Превосходство саопштило ми је своју намеру, да предложи не гласање становништва, него извиђај, који би нарочита комисија извршила.

Ваше Превосходство опростиће ми, што се усуђујем, овај начин решења сматрати као врло штетан и за Бугаре и за Србе. По што би питање на тај начин остало отворено, могло би се годинама ишчекивати његово решење.“

Факсимил Андрићевог превода, рађен на дволисту – две стране истог формата као и за претходни рад, у ступцима, писан налив пером, са обележеним грешкама црвеном оловком од стране чланова Комисије, изгледа овако:

334.114-697

II

Berlin $\left\{ \begin{array}{l} 20 \text{ Juin, } 1878 \\ 2 \text{ juillet} \end{array} \right. /$

Monsieur le Comte,

J'ai déclaré à votre Excellence que la Serbie est prête à accepter les résultats du plébiscite dans la région de Trn et Pirat. Nous comptons sur les bons dispositions de ces populations qui ont des sympathies pour la Serbie, étant donné qu'elles ont été témoins du sang versé pour leur libération.

Handwritten signature or initials, possibly 'Milošević'.

Il va de soi que Son Altesse le Prince de Serbie préférerait un règlement favorable et définitif qui ne laisserait pas la question pendante; mais si un tel règlement n'est pas immédiatement possible, je suis autorisé à maintenir ma déclaration.

Votre Excellence m'a communiqué son intention de proposer non pas un plébiscite mais une enquête qui serait faite par une commission spéciale.

Votre Excellence me pardonnera que je me permette de considérer

334-114-698

cette solution / préjudiciable /
 et pour les Bulgares et pour
 les Serbes. Etant donné que
^{de ce fait}
~~ce fait~~ la question resterait
 ouverte, on pourrait attendre
 des années et des années sa
 solution.

W. H. H. H.
 N. H. H. H.

Urošević
 M. J. J. J.

Други део испита из француског језика, слободна обрада теме „Најважнији узроци светског рата 1914 (политички, економски, национални, социјални итд.)“, рађен је на папиру истог формата као и претходна два, писан налив пером у ступцима на два дволита, на четири стране. Уочене грешке у тексту, чланови Комисије др Тјешимир Старчевић и др Милета Новаковић су обележили црвеном оловком:

Les causes de la grande
conflagration à laquelle
l'histoire a déjà donné
le nom de guerre mondiale,
sont si nombreuses et si dif-
férentes qu'il est difficile
même de les énumérer.

Les grandes secousses é-
conomiques et les mouve-
ments sociaux ont fait
présenter la crise inévitable.

Le développement exagéré
de l'industrie (sur tout en
Allemagne) a provoqué une
expansion politique et re-
clameré toujours davantage
des mesures de protection
militaire et douanière.

Le développement forcé
de l'Allemagne n'a pas
seulement menacé la
suprématie maritime
de l'Angleterre et l'équi-
libre mondiale en général,
mais l'existence même
de beaucoup d'états et de
peuples.

L'histoire semble démontrer
que le développement de l'
Allemagne implique toujours

Архив
Југославије
Београд

Милошевић
Новаковић

334-114-703

l'oppression et l'écrasement des autres peuples. La „Weltpolitik“ (le mot est de Bülow) est une de principales causes de la grande coalition mondiale qui s'est formée contre l'Allemagne et qui enfin a remporté la victoire.

Aussi importantes sont les raisons d'antagonisme de races et les revendications nationales.

Les méthodes politiques allemandes et autrichiennes, tant à l'intérieur qu'à l'extérieur, ont été de telle nature qu'elles ont nécessairement amené les conflits avec les tendances et les coutumes de tous les autres peuples.

En ce qui concerne la politique intérieure il suffit de rappeler le régime imposé aux populations polonaises et d'Alsace-Lorraine en Allemagne et) Slaves en Autriche. Quant à la politique extérieure on peut se souvenir l'attitude et les discours de l'empereur Guillaume, de même que les nombreuses affaires compilées dans les livres diplomatiques de différents

Handwritten signature or initials, possibly 'M. M. M.' or similar, written in a cursive style.

2
334-114-704

états. Tanger, l'annexion de la Bosnie et Herzégovine, Maroc, l'ultimatum autrichien à la Serbie en 1914, indiquent suffisamment de quelle nature sont les méthodes allemandes et autrichiennes en matière de politique extérieure. Il faut encore prendre en considération les écrivains allemands politiques et militaires, et de tout cela on arrive à la conclusion que le développement à outrance et violence de ces méthodes politiques a été une des plus importantes causes de la guerre.

En examinant l'histoire de l'empire autrichien sous ces derniers siècles nous voyons se détacher de lui, l'une après l'autre, plusieurs provinces. Belgique, Allemagne, Lombardie etc. En même temps se forment des jeunes et nouveaux états qui par une nécessité historique attirent à eux leurs compatriotes restés sous le pouvoir autrichien. Hali. Serbie. Roumanie. Avec ces méthodes, injustes et surannées l'Autriche-Hongrie accélère elle-même ce processus de désagrégation.

Tout cela a engendré une résistance désespérée de tous ceux

Handwritten signature:
T. N. Nikandry

334-114-705

qui n'ont pas consenti à être anéantis et qui n'ont pas voulu se soumettre.

Ce sont, en abrégé, les principales causes politiques et économiques de la guerre mondiale.

Uborlaqputi
Kuzenozija

~~Handwritten signature~~
Noborly

Uma gremaka u 7 otloga
u 7 gremaka u 7 gremaka
kudom krovu. Uraa
se oeta da kandida
braga gremaka gremaka
krem.

Upravnik ogran 7 sedar.

18/VI/1920 M. M. M. M. M.

Слажен а а поштом ограм

и Музеју Ноборлић

339-134- 579

Министарство Иностранних Дела
Краљевине С Х С

Испитна Комисија
за пријем у дипломатску и консулску
службу

Бр. 5

23 јуна 1923
Београд

У в е р е њ е

Г. Иво Андрић, син Антонија, рођен 1892 у Сарајеву испунио је
услове из чл. 41 тач. 1, 2, 3 Уредбе о Организацији Министарства И-
ностранних Дела Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца у Иностранству,
од 5 маја 1919 и пред потписаном Комисијом положио данас испит
према чл. 41, тач. 4 и 5 поменуте Уредбе, о чему му Комисија издаје
ово уверење.

Секретар,
Златко Уби

Чланови,
Др Минета Новаковић
Др П. Тодоровић

Председник,
П. Гавриловић

и. с.

Ваше поштом, слање се са оригиналом

Београд, 29. Јуна 1924

Генерални Секретар

Управ. Комисија

Београд, Београдски

Факсимил уверења о положеном испиту